КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Установа адукацыі
"Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт
імя Максіма Танка"

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбнай рабоце
________________ А.В.Макоўчык
________________ 2022 г.
Рэгістрацыйны № УД-26-2-№31-2022/уч.

АСНОВЫ ЭКСКУРСІЙНА-КРАЯЗНАЎЧАЙ РАБОТЫ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці:

1-02 01 03 Гісторыя і экскурсійна-краязнаўчая работа

2022 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарта па спецыяльнасці 1-02 01 02 "Гісторыя і экскурсійна-краязнаўчая работа" (зацв. ад 20.04.2022 рэгістрацыйны № 85) і вучэбнага плана

СКЛАДАЛЬНІК

А.А. Корзюк, дацэнт кафедры ўсеагульнай гісторыі і методыкі выкладання гісторыі ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка", кандыдат педагагічных навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

С.В. Паноў, прафесар кафедры гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі Дзяржаўнай установы адукацыі "Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы", кандыдат педагагічных навук, дацэнт;

Н.В. Барабаш, дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і славянскіх народаў БДПУ, кандыдат гістарычных навук, дацэнт.

УЗГОДНЕНА

Дырэктар дзяржаўнай установы адукацыі "Сярэдняя школа № 95 г. Мінска"

____________________________ Б.У.Кручкоў

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай усеагульнай гісторыі і методыкі выкладання гісторыі ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка" (пратакол № 9 ад __ красавіка 2021 г.);

Загадчык кафедры І.Р.Чыкалава

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка"
(пратакол № 6 ад 19.04 2022 г.);

Афармленне вучэбнай праграмы і суправаджаючых яе матэрыялаў дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае.

Метадыст
вучэбна-метадычнага аддзела Г.В.Вінаградава

Дырэктар бібліятэкі Н.П.Сяткоўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне “Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы” распрацавана ў адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі першай ступені і тыпавым вучэбным планам па спецыяльнасці 1-02 01 02 “Гісторыя і экскурсійна-краязнаўчая работа”.

Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы – комплексная дысцыпліна, якая адносіцца да цыклу спецыяльных дысцыплін. У яе змесце асвятляюцца асноўныя палажэнні тэорыі і практыкі арганізацыі экскурсійнай і краязнаўчай работы ва ўстановах агульнай сярэдняй і дадатковай адукацыі як адной са складнікаў адукацыйнага працэсу па гісторыі Беларусі. Вывучэнне дадзенай дысцыпліны з’яўляецца неабходным для якаснай падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне экскурсійна-краязнаўчай работы.

Вучэбная дысцыпліна “Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы” забяспечвае падрыхтоўку кваліфікаванага настаўніка гісторыі, які валодае грунтоўнымі ведамі ў галіне тэорыі экскурсійнай справы, умее вызначаць і выкарыстоўваць найбольш эфектыўныя метады, формы і сродкі арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы ў ходзе вучэбнай, пазакласнай і пазашкольнай работы з вучнямі па вучэбнаму прадмету “Гісторыя Беларусі”.

Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы непасрэдным чынам звязана з такімі вучэбнымі дысцыплінамі, як “Педагогіка”, “Псіхалогія”, “Гісторыя Беларусі”, “Методыка выкладання гісторыі”, “Музейная педагогіка” і інш. Такім чынам, вялікае значэнне ў авалоданні ведамі па методыцы арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы мае ажыццяўленне міждысцыплінарнага падыходу.

Мэта вучэбнай дысцыпліны “Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы” – забяспечыць авалоданне асновамі сучаснай тэорыі і практыкі арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы і стварыць умовы для авалодання прафесійнымі кампетэнцыямі, неабходнымі будучым настаўнікам для арганізацыі эфектыўнай экскурсійна-краязнаўчай работы па прадмету ў сярэдняй школе.

Дадзеная мэта вырашаецца праз рэалізацыю наступных задач:

1. Вывучэнне арганізацыйна-прававых асаблівасцяў і засваенне тэарэтычных асноў экскурсійна-краязнаўчай работы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі.

2. Фарміраванне ведаў аб сучасных тэхналогіях і змесце арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы з вучнямі і набыццё практычных навыкаў іх выкарыстання.

3. Вызначэнне найбольш эфектыўных метадаў, сродкаў, арганізацыйных форм арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы з вучнямі і авалоданне прыёмамі іх прымянення ў адукацыйным працэсе.

Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў спецыялізаваных кампетэнцый.

Студэнт павінен:

- СК-8 Выкарыстоўваць асноўныя формы і метады экскурсійна-краязнаўчай работы ва ўстанове адукацыі.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы” студэнт павінен **ведаць**:

- формы і метады арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы;
- методыку распрацоўкі заданняў, маршрутаў, справаздачнай дакументацыі.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы” студэнт павінен **умець**:

- выбраць накірунак краязнаўчага пошуку;
- арганізаваць работу вучняў і моладзі па накірунку краязнаўчага пошуку.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы” студэнт павінен **валодаць**:

- асноўнымі прынцыпамі і метадамі арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы;
- метадамі, формамі і сродкамі аптымізацыі, рацыяналізацыі і інтэнсіфікацыі адукацыйнага працэсу.

На вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы” адводзіцца 100 гадзін (3 з.а.), з іх 56 гадзін – аўдыторныя заняткі (24 гадзін – лекцыі, 32 гадзін – семінары). На самастойную работу адводзіцца 44 гадзіны.

На кіруемую самастойную работу па вучэбнай дысцыпліне адводзіцца 15% лекцый (4 гадзіны).

Бягучая атэстацыя праводзіцца ў адпаведнасці з вучэбным планам па спецыяльнасці ў форме заліка (3 семестр).

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Раздзел I. Навукова-метадычныя асновы арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы

Тэма 1. Экскурсійна-краязнаўчая работа ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі. Прынцыпы, метады і формы арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы. Яе сувязь з адукацыйна-выхаваўчым працэсам. Планаванне экскурсійна-краязнаўчай работы. Праграмнае і пазапраграмнае краязнаўства. Краязнаўчы матэрыял на ўроках гісторыі. Урокі “Наш край”. Факультатыўныя заняткі па краязнаўстве, формы іх правядзення.

Тэма 2. Асноўныя формы пазакласнай гісторыка-краязнаўчай работы ў школе. Масавая, групавая і індывідуальная работа па краязнаўстве і іх узаемасувязь. Гурток як асноўная форма арганізацыі пазакласнай краязнаўчай работы. Планаванне, састаў і змест працы гуртка. Экскурсіі, экспедыцыі і паходы па родным краі, іх падрыхтоўка, правядзенне, афармленне матэрыялаў, падвядзенне вынікаў. Гісторыка-краязнаўчыя вечары, канферэнцыі, алімпіяды, віктарыны, выстаўкі. Выпуск газет, стварэнне прэзентацый, электронных даведнікаў і веб-рэсурсаў.

Тэма 3. Выбар тэматыкі краязнаўчага пошуку. Збор і назапашванне настаўнікам гісторыі краязнаўчага матэрыялу. Вывучэнне крыніц інфармацыі краязнаўчага пошуку. Галоўныя накірункі арганізацыі краязнаўчай работы ў школе. Вывучэнне гісторыі сям’і, школы, бліжэйшай мясцовасці.

Тэма 4. Экскурсійна-краязнаўчая работа ў турысцкай дзейнасці вучняў. Экскурсійнае абслугоўванне як складнік турыстычнага абслугоўвання вучняў. Характарыстыка турысцкіх паслуг. Індывідуальныя і групавыя туры. Віды тураў у залежнасці ад асноўнай мэты: пазнавальныя, рэкрэацыйныя, аздараўляльныя, аматарскія, забаўляльныя, азнаямленчыя, спецыялізаваныя. Методыка складання турысцка-краязнаўчых маршрутаў.

Раздзел II. Асновы музеязнаўства

Тэма 1. Музеязнаўства як навуковая дысцыпліна. Аб’ект, прадмет і метады музеязнаўства. Музеязнаўства як міждысцыплінарная навука. Гістарычныя, тэарэтычныя, крыніцазнаўчыя і прыкладныя складнікі музеязнаўства. Адлюстраванне станаўлення і развіцця музеялагічных ведаў у вучэбнай і навуковай літаратуры. Гістарыяграфія музеязнаўства.

Тэма 2. Гісторыя музейнай справы ў Беларусі.

2.1. Зараджэнне музейнай справы ў XI — пачатку XX ст. Перадмузейнае збіральніцтва і прыватнае калекцыянаванне да сярэдзіны XIX ст. Старажытнабеларускае збіральніцтва. Княжацкія і манастырскія зборы старажытнасцяў. Скарбніца вялікіх князёў літоўскіх у Вільні. Узнікненне збору Радзівілаў у Нясвіжскім замку. Зборы Сапегаў, Астрожскіх. Ідэалогія Асветніцтва і развіццё прыватнага збіральніцтва ў Беларусі. Музеі навучальных устаноў на беларускіх землях у другой палове XVIII ст. Элементы ваенных калекцый у магнацкіх зборах (Нясвіж, Дзярэчын і інш.). Мастацкія галерэі і натуральныя зборы І. Храптовіча, А. Тызенгаўза. Росквіт прыватных калекцый у Беларусі ў першай палове XIX ст. Браты Я. і К. Тышкевічы. Роля прыватнага збіральніцтва ў Беларусі ва ўмовах адсутнасці агульнадаступных музеяў. Калекцыя М. Румянцава ў Гомельскім палацы. Стварэнне і дзейнасць сельскагаспадарчага музея ў Горы-Горацкім земляробчым інстытуце. Узнікненне Віленскага музея старажытнасцей і яго роля ў захаванні і папулярызацыі нацыянальнай гісторыка-культурнай спадчыны. Дзейнасць навуковых і царкоўна-археалагічных таварыстваў, архіўных камісій, земстваў, навучальных устаноў па стварэнні музеяў у канцы XIX – пачатку XX ст. Роля інтэлігенцыі ў развіцці музейнай справы. Дзейнасць Е.Р. Раманава. Прыватнае збіральніцтва: І. Луцкевіч, В. Федаровіч, Э. Гутэн-Чапскі, А. Ельскі, Р. Татур. Музейная сетка Беларусі напярэдадні І Сусветнай вайны.

2.2. Станаўленне музейнай справы ў 1917—1941 гг. Першыя заканадаўчыя акты савецкага ўрада ў галіне музейнай справы. Стварэнне дзяржаўнага музейнага фонду. Заканадаўчая база і арганізацыйнае кіраўніцтва музейнай дзейнасцю ў БССР. Беларускі дзяржаўны музей і яго аддзяленні. Музеі і краязнаўчы рух. Першы Усерасійскі музейны з’езд і яго ўплыў на развіццё музейнай справы ў СССР. Звядзенне задач музейнай дзейнасці да задач палітасветы. Ідэалагізацыя і палітызацыя музейнай справы. Дзяржаўныя музеі БССР. Грамадскія краязнаўчыя музеі. Музеі і музейная справа ў Заходняй Беларусі.

2.3. Развіццё музейнай справы ў 1944–1991 гг. Страты музеяў БССР у час Вялікай Айчыннай вайны. Стварэнне Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Дзяржаўнага літаратурнага музея Я. Купалы, аднаўленне Дзяржаўнага мастацкага музея БССР і інш. Роля і месца ваенна-патрыятычнай тэматыкі ў камплектаванні музейных калекцый. Адкрыццё Музея абароны Брэсцкай крэпасці. Мемарыяльныя музеі. Дзяржаўны музей БССР – галоўны цэнтр па вывучэнні гісторыка-культурнай і прыроднай спадчыны рэспублікі. Дзяржаўны музей гісторыі рэлігіі і атэізму, Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту, Музей старажытнабеларускай культуры АН БССР, Веткаўскі раённы краязнаўчы

музей. Аб’яднанне літаратурных музеяў БССР. Музей гісторыі тэатральнай і музычнай культуры. Музеі-запаведнікі. Найбуйнейшыя ведамасныя і грамадскія музеі. Музейны фонд Беларусі.

2.4. Музейная справа у Беларусі на мяжы XX і XXI ст. Дзейнасць музеяў Рэспублікі Беларусь ва ўмовах дзяржаўнага суверэнітэту. Пераацэнка сацыяльных функцый музеяў. Характарыстыка сучаснага становішча музейнай справы ў Рэспубліцы Беларусь.

Тэма 3. Класіфікацыя і тыпалогія музеяў. Патрэба ў класіфікацыі музеяў. Сістэмы класіфікацыі музеяў і іх характарыстыка. Профільныя групы музеяў. Комплексныя музеі.

Тэма 4. Асноўныя напрамкі музейнай дзейнасці.

4.1. Навукова-даследчая праца. Задачы і напрамкі навукова-даследчай працы. Вывучэнне музейных помнікаў. Музеязнаўчыя пошукі. Кансервацыя і рэстаўрацыя музейных прадметаў. Формы прэзентацыі і публікацыі музейных даследаванняў.

4.2. Фондавая праца музеяў. Патрабаванні да музейных фондаў. Напрамкі фондавай работы. Паняцце аб музейным прадмеце і іх тыпах. Вызначэнне музейнай каштоўнасці прадметаў. Асноўны і навукова-дапаможны фонды музея. Музейная калекцыя – ядро асноўнага фонду. Камплектаванне музейных фондаў, яго мэта, спосабы і формы рэалізацыі. Структура камплектавання музейных фондаў, яго этапы. Улік музейных фондаў. Захоўванне музейных прадметаў: задачы, рэжым, сістэмы захоўвання.

4.3. Экспазіцыйная работа музеяў. Музейная экспазіцыя, яе прызначэнне і прынцыпы пабудовы. Экспазіцыйныя матэрыялы. Экспанат. Выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій у экспазіцыйнай практыцы. Метады і паслядоўнасць этапаў пабудовы экспазіцыі.

4.4. Экскурсійная работа. Паняцце экскурсіі. Класіфікацыя экскурсій. Патрабаванні да зместу экскурсіі. Этапы падрыхтоўкі экскурсіі. Методыка правядзення экскурсіі.

4.5. Культурна-рэкрэацыйная дзейнасць музеяў. Музейная педагогіка як аснова культурна-дасугавай дзейнасці музеяў. Аб’ект і прадмет музейнай педагогікі. Мэты і задачы музейнай педагогікі. Музейная культура і музейная камунікацыя. Прынцыпы ажыццяўлення музейнай камунікацыі. Музейныя педаганічныя тэхналогіі. Стварэнне адукацыйнай прасторы “музей – школа – музей”. Формы культурна-адукацыйнай дзейнасці музеяў. Формы культурна-адукацыйнай работы з дзіцячай аўдыторыяй.

Тэма 5. Музеі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі: асаблівасці стварэння і функцыянавання.

5.1. Арганізацыя работы школьнага музея. Мэты і асаблівасці дзейнасці школьнага музея. Умовы, неабходныя для яго адкрыцця і функцыянавання. Функцыі і галоўныя напрамкі работы школьнага музея. Профілі музеяў ва ўстановах адукацыі. Дакументацыя школьнага музея. Дзейнасць савета музея па зборы, уліку і захаванню матэрыялаў асноўнага і навукова-дапаможнага фондаў. Экспазіцыя школьнага музея, асаблівасці яе фарміравання.

5.2. Выкарыстанне матэрыялаў школьнага музея ў вучэбнай і выхаваўчай рабоце. Краязнаўчы матэрыял на ўроках гісторыі і грамадазнаўства. Метадычныя патрабаванні да правядзення вучэбных заняткаў у музеі. Асноўныя формы арганізацыі пазакласнай і пазашкольнай работы на базе школьнага музея. Музей як база для самастойнай даследчай працы вучняў.

5.3. Азнаямленне з дзейнасцю музея на базе ўстановы агульнай сярэдняй адукацыі. Наведванне школьнага музея, знаёмства з арганізацыяй яго работы. Падрыхтоўка справаздачы пра наведванне.

РАЗМЕРКАВАННЕ БЮДЖЭТУ ВУЧЭБНАГА ЧАСУ

Назва вучэбнай дысцыпліны	Семестр	Колькасць гадзін вучэбных заняткаў							Самастойная (пазаўдыторная) работа	Форма цякучай атэстацыі
		Усяго	Аўдыторных	З іх:						
				Лекцыі	Практычныя	Семінарскія	Лабараторныя	КСР		
Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы	3	100	56	20	-	32	-	4	44	залік
Усяго гадзін		100	56	20	-	32	-	4	44	

Вучэбна-метадычная карта вучэбнай дысцыпліны “Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы”

Нумар п/п	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін					Самастойная (пазааўдыторная) работа	Матэрыяльнае забеспячэнн езаняткаў	Літаратура	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарскія заняткі	Лабараторныя заняткі	Кіруемая самастойная работа				
	3 семестр									
	Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы	**20**	**-**	**32**	**-**	**4**	**44**			**залік**
	I. Навукова-метадычныя асновы арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы									
1.	**Экскурсійна-краязнаўчая работа ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі.** Прынцыпы, метады і формы арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы. Яе сувязь з адукацыйна-выхаваўчым працэсам. Планаванне экскурсійна-краязнаўчай работы. Праграмнае і пазапраграмнае краязнаўства. Краязнаўчы матэрыял на ўроках гісторыі. Урокі “Наш край”. Факультатыўныя заняткі па краязнаўстве, формы іх	2					2	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 2; 3; 4]	

	правядзення.									
2.	**Асноўныя формы пазакласнай гісторыка-краязнаўчай работы ў школе.** Масавая, групавая і індывідуальная работа па краязнаўстве і іх узаемасувязь. Гурток як асноўная форма арганізацыі пазакласнай краязнаўчай работы. Планаванне, састаў і змест працы гуртка. Экскурсіі, экспедыцыі і паходы па родным краі, іх падрыхтоўка, правядзенне, афармленне матэрыялаў, падвядзенне вынікаў. Гісторыка-краязнаўчыя вечары, канферэнцыі, алімпіяды, віктарыны, выстаўкі. Выпуск газет, стварэнне прэзентацый, электронных даведнікаў і веб-рэсурсаў.			2			2	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 2; 4; 6]	Даклады на семінарах, апытанне
3.	**Выбар тэматыкі краязнаўчага пошуку**. Збор і назапашванне настаўнікам гісторыі краязнаўчага матэрыялу. Вывучэнне крыніц інфармацыі краязнаўчага пошуку. Галоўныя накірункі					2	2	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 2; 4; 7]	Абарона індывідуальных заданняў

	арганізацыі краязнаўчай работы ў школе. Вывучэнне гісторыі сям'і, школы, бліжэйшай мясцовасці.									
4.	**Экскурсійна-краязнаўчая работа ў турысцкай дзейнасці вучняў.** Экскурсійнае абслугоўванне як складнік турыстычнага абслугоўвання вучняў. Характарыстыка турысцкіх паслуг. Індывідуальныя і групавыя туры. Віды тураў у залежнасці ад асноўнай мэты: пазнавальныя, рэкрэацыйныя, аздараўляльныя, аматарскія, забаўляльныя, азнаямленчыя, спецыялізаваныя. Методыка складання турысцка-краязнаўчых маршрутаў.			2		2	2	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 2; 4]	Абарона індывідуальных заданняў
II. Асновы музеязнаўства										
1.	**Музеязнаўства як навуковая дысцыпліна**. Аб'ект, прадмет і метады музеязнаўства. Музеязнаўства як міждысцыплінарная навука. Гістарычныя, тэарэтычныя, крыніцазнаўчыя і прыкладныя складнікі	2					2	Мультымедыйная прэзентацыя	[3]	

	музеязнаўства. Адлюстраванне станаўлення і развіцця музеялагічных ведаў у вучэбнай і навуковай літаратуры. Гістарыяграфія музеязнаўства.									
2. 2.1.	**Гісторыя музейнай справы ў Беларусі.** ***Зараджэнне музейнай справы ў XI — пачатку XX ст.*** Перадмузейнае збіральніцтва і прыватнае калекцыянаванне да сярэдзіны XIX ст. Старажытнабеларускае збіральніцтва. Княжацкія і манастырскія зборы старажытнасцяў. Скарбніца вялікіх князёў літоўскіх у Вільні. Узнікненне збору Радзівілаў у Нясвіжскім замку. Зборы Сапегаў, Астрожскіх. Ідэалогія Асветніцтва і развіццё прыватнага збіральніцтва ў Беларусі. Музеі навучальных установаў на беларускіх землях у другой палове XVIII ст. Элементы ваенных калекцый у магнацкіх зборах (Нясвіж,	2		4			4	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 3]	Даклады на семінарах, апытанне

	Дзярэчын і інш.). Мастацкія галерэі і натуральныя зборы І. Храптовіча, А. Тызенгаўза. Росквіт прыватных калекцый у Беларусі ў першай палове XIX ст. Браты Я. і К. Тышкевічы. Роля прыватнага збіральніцтва ў Беларусі ва ўмовах адсутнасці агульнадаступных музеяў. Калекцыя М. Румянцава ў Гомельскім палацы. Стварэнне і дзейнасць сельскагаспадарчага музея ў Горы-Горацкім земляробчым інстытуце. Узнікненне Віленскага музея старажытнасцей і яго роля ў захаванні і папулярызацыі нацыянальнай гісторыка-культурнай спадчыны. Дзейнасць навуковых і царкоўна-археалагічных таварыстваў, архіўных камісій, земстваў, навучальных устаноў па стварэнні музеяў у канцы XIX – пачатку XX ст. Роля інтэлігенцыі ў развіцці									

	музейнай справы. Дзейнасць Е.Р. Раманава. Прыватнае збіральніцтва: І. Луцкевіч, В. Федаровіч, Э. Гутэн-Чапскі, А. Ельскі, Р. Татур. Музейная сетка Беларусі напярэдадні І Сусветнай вайны.									
2.2.	***Станаўленне музейнай справы ў 1917—1941 гг.*** Першыя заканадаўчыя акты савецкага ўрада ў галіне музейнай справы. Стварэнне дзяржаўнага музейнага фонду. Заканадаўчая база і арганізацыйнае кіраўніцтва музейнай дзейнасцю ў БССР. Беларускі дзяржаўны музей і яго аддзяленні. Музеі і краязнаўчы рух. Першы Усерасійскі музейны з'езд і яго ўплыў на развіццё музейнай справы ў СССР. Звядзенне задач музейнай дзейнасці да задач палітасветы. Ідэалагізацыя і палітызацыя музейнай справы. Дзяржаўныя музеі БССР. Грамадскія краязнаўчыя музеі. Музеі і музейная справа ў Заходняй Беларусі.	2		2			4	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 3]	Выкананне тэставых заданняў

2.3.	***Развіццё музейнай справы ў 1944–1991 гг.*** Страты музеяў БССР у час Вялікай Айчыннай вайны. Стварэнне Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Дзяржаўнага літаратурнага музея Я. Купалы, аднаўленне Дзяржаўнага мастацкага музея БССР і інш. Роля і месца ваенна-патрыятычнай тэматыкі ў камплектаванні музейных калекцый. Адкрыццё Музея абароны Брэсцкай крэпасці. Мемарыяльныя музеі. Дзяржаўны музей БССР – галоўны цэнтр па вывучэнні гісторыка-культурнай і прыроднай спадчыны рэспублікі. Дзяржаўны музей гісторыі рэлігіі і атэізму, Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту, Музей старажытнабеларускай культуры АН БССР, Веткаўскі раённы краязнаўчы музей. Аб'яднанне літаратурных	2		2			4	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 3]	Выкананне тэставых заданняў

	музеяў БССР. Музей гісторыі тэатральнай і музычнай культуры. Музеі-запаведнікі. Найбуйнейшыя ведамасныя і грамадскія музеі. Музейны фонд Беларусі.									
2.4.	***Музейная справа у Беларусі на мяжы XX і XXI ст.*** Дзейнасць музеяў Рэспублікі Беларусь ва ўмовах дзяржаўнага суверэнітэту. Перааацэнка сацыяльных функцый музеяў. Характарыстыка сучаснага становішча музейнай справы ў Рэспубліцы Беларусь.	2					2	Мультымедыйная прэзентацыя	[3]	
3.	**Класіфікацыя і тыпалогія музеяў**. Патрэба ў класіфікацыі музеяў. Сістэмы класіфікацыі музеяў і іх характарыстыка. Профільныя групы музеяў. Комплексныя музеі.	2					2	Мультымедыйная прэзентацыя	[3]	
4. 4.1.	**Асноўныя напрамкі музейнай дзейнасці**. ***Навукова-даследчая праца***. Задачы і напрамкі навукова-даследчай працы. Вывучэнне музейных помнікаў. Музеязнаўчыя			2			2	Мультымедыйная прэзентацыя	[1]	Даклады на семінарах, апытанне

	пошукі. Кансервацыя і рэстаўрацыя музейных прадметаў. Формы прэзентацыі і публікацыі музейных даследаванняў.									
4.2.	***Фондавая праца музеяў***. Патрабаванні да музейных фондаў. Напрамкі фондавай работы. Паняцце аб музейным прадмеце і іх тыпах. Вызначэнне музейнай каштоўнасці прадметаў. Асноўны і навукова-дапаможны фонды музея. Музейная калекцыя – ядро асноўнага фонду. Камплектаванне музейных фондаў, яго мэта, спосабы і формы рэалізацыі. Структура камплектавання музейных фондаў, яго этапы. Улік музейных фондаў. Захоўванне музейных прадметаў: задачы, рэжым, сістэмы захоўвання.	2		2			2	Мультымедыйная прэзентацыя	[1]	Абарона індывідуальных заданняў
4.3.	***Экспазіцыйная работа музеяў***. Музейная экспазіцыя, яе прызначэнне і прынцыпы пабудовы. Экспазіцыйныя матэрыялы. Экспанат. Выкарыстанне	2		2			2	Мультымедыйная прэзентацыя	[1]	Выкананне практычных заданняў

	інфармацыйных тэхналогій у экспазіцыйнай практыцы. Метады і паслядоўнасць этапаў пабудовы экспазіцыі.									
4.4.	***Экскурсійная работа***. Паняцце экскурсіі. Класіфікацыя экскурсій. Патрабаванні да зместу экскурсіі. Этапы падрыхтоўкі экскурсіі. Методыка правядзення экскурсіі.			4			2	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 5]	Тэст
4.5.	***Культурна-рэкрэацыйная дзейнасць музеяў***. Музейная педагогіка як аснова культурна-дасугавай дзейнасці музеяў. Аб’ект і прадмет музейнай педагогікі. Мэты і задачы музейнай педагогікі. Музейная культура і музейная камунікацыя. Прынцыпы ажыццяўлення музейнай камунікацыі. Музейныя педаганічныя тэхналогіі. Стварэнне адукацыйнай прасторы “музей – школа – музей”. Формы культурна-адукацыйнай дзейнасці музеяў. Формы культурна-адукацыйнай работы з			4			4	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 2; 5]	Абарона індывідуальных заданняў

	дзіцячай аўдыторыяй.									
5. 5.1.	**Музеі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі: асаблівасці стварэння і функцыянавання.** ***Арганізацыя работы школьнага музея***. Мэты і асаблівасці дзейнасці школьнага музея. Умовы, неабходныя для яго адкрыцця і функцыянавання. Функцыі і галоўныя напрамкі работы школьнага музея. Профілі музеяў ва ўстановах адукацыі. Дакументацыя школьнага музея. Дзейнасць савета музея па зборы, уліку і захаванню матэрыялаў асноўнага і навукова-дапаможнага фондаў. Экспазіцыя школьнага музея, асаблівасці яе фарміравання.	2					2	Мультымедыйная прэзентацыя	[1; 2; 5; 8]	
5.2.	***Выкарыстанне матэрыялаў школьнага музея ў вучэбнай і выхаваўчай рабоце***. Краязнаўчы матэрыял на ўроках гісторыі і грамадазнаўства.			2			2	Мультымедыйная прэзентацыя		Даклады на семінарах, апытанне

	Метадычныя патрабаванні да правядзення вучэбных заняткаў у музеі. Асноўныя формы арганізацыі пазакласнай і пазашкольнай работы на базе школьнага музея. Музей як база для самастойнай даследчай працы вучняў.								[1; 2; 5; 7; 8]	
5.3.	***Азнаямленне з дзейнасцю музея на базе ўстановы агульнай сярэдняй адукацыі***. Наведванне школьнага музея, знаёмства з арганізацыяй яго работы. Падрыхтоўка справаздачы пра наведванне.			4			2	Экспазіцыя школьнага музея	[1; 2; 5]	Падрыхтоўка і абарона справаздачы
	Усяго па дысцыпліне:	**20**	**-**	**32**	**-**	**4**	**44**			**залік**

Патрабаванні да выканання кіруемай самастойнай работы студэнтаў

№ п/п	Назва раздзела, тэмы	Колькасць гадзін на КСР	Заданне	Форма выканання
1.	**Выбар тэматыкі краязнаўчага пошуку**	2л	Узровень узнаўлення ведаў: веданне тэрміналогіі па тэме. Дастатковы ўзровень засваення матэрыялу: раскрываць галоўныя накірункі арганізацыі краязнаўчай работы ў школе. Узровень прымянення ведаў на практыцы: распрацаваць пошукавае заданне для вучняў па аднаму з напрамкаў краязнаўчага пошуку.	Складанне гласарыя па тэме. Логіка-сэнсавая схема па тэме занятку. Распрацоўка і прэзентацыя пошукавага задання для вучняў па аднаму з напрамкаў краязнаўчага пошуку.
2.	**Экскурсійна-краязнаўчая работа ў турысцкай дзейнасці вучняў**	2л	Узровень узнаўлення ведаў: веданне тэрміналогіі па тэме. Дастатковы ўзровень засваення матэрыялу: раскрываць сутнасць экскурсійна-краязнаўчай работы ў турысцкай дзейнасці вучняў. Узровень прымянення ведаў на практыцы: распрацаваць краязнаўчы турысцкі маршрут.	Складанне гласарыя па тэме. Логіка-сэнсавая схема па тэме занятку. Распрацоўка і прэзентацыя краязнаўчага турысцкага маршруту.
	Усяго:	6 г.		

Патрабаванні да выканання самастойнай работы па вучэбнай дысцыпліне "Асновы экскурсійна-краязнаўчай работы"

№ п/п	Назва тэмы	Колькасць гадзін на СРС	Заданне	Форма выканання
1.	Экскурсійна-краязнаўчая работа ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі	2	Прынцыпы, метады і формы арганізацыі экскурсійна-краязнаўчай работы. Яе сувязь з адукацыйна-выхаваўчым працэсам. Планаванне экскурсійна-краязнаўчай работы. Праграмнае і пазапраграмнае краязнаўства. Краязнаўчы матэрыял на ўроках гісторыі. Урокі "Наш край". Факультатыўныя заняткі па краязнаўстве, формы іх правядзення.	Вывычэнне літаратуры па тэме і вучэбных праграм па гісторыі Беларусі для сярэдняй школы
2.	Асноўныя формы пазакласнай гісторыка-краязнаўчай работы ў школе	2	Масавая, групавая і індывідуальная работа па краязнаўстве і іх узаемасувязь. Гурток як асноўная форма арганізацыі пазакласнай краязнаўчай работы. Планаванне, састаў і змест працы гуртка. Экскурсіі, экспедыцыі і паходы па родным краі, іх падрыхтоўка, правядзенне, афармленне матэрыялаў, падвядзенне вынікаў. Гісторыка-краязнаўчыя вечары, канферэнцыі, алімпіяды, віктарыны, выстаўкі. Выпуск газет, стварэнне прэзентацый, электронных даведнікаў і веб-рэсурсаў.	Складанне гласарыя і логіка-сэнсавай мадэлі па тэме
3.	Выбар тэматыкі краязнаўчага пошуку	2	Збор і назапашванне настаўнікам гісторыі краязнаўчага матэрыялу. Вывучэнне крыніц інфармацыі краязнаўчага пошуку. Галоўныя накірункі арганізацыі краязнаўчай работы ў школе. Вывучэнне гісторыі сям'і, школы, бліжэйшай мясцовасці.	Распрацоўка і прэзентацыя пошукавага задання для вучняў па аднаму з напрамкаў краязнаўчага пошуку.

4.	Экскурсійна-краязнаўчая работа ў турысцкай дзейнасці вучняў	2	Экскурсійнае абслугоўванне як складнік турыстычнага абслугоўвання вучняў. Характарыстыка турысцкіх паслуг. Індывідуальныя і групавыя туры. Віды тураў у залежнасці ад асноўнай мэты: пазнавальныя, рэкрэацыйныя, аздараўляльныя, аматарскія, забаўляльныя, азнаямленчыя, спецыялізаваныя. Методыка складання турысцка-краязнаўчых маршрутаў	Распрацоўка і прэзентацыя краязнаўчага турысцкага маршруту.
5.	Музеязнаўства як навуковая дысцыпліна	2	Аб’ект, прадмет і метады музеязнаўства. Музеязнаўства як міждысцыплінарная навука. Гістарычныя, тэарэтычныя, крыніцазнаўчыя і прыкладныя складнікі музеязнаўства. Адлюстраванне станаўлення і развіцця музеялагічных ведаў у вучэбнай і навуковай літаратуры. Гістарыяграфія музеязнаўства	Складанне гласарыя і логіка-сэнсавай мадэлі па тэме
6.	Гісторыя музейнай справы ў Беларусі	14	Зараджэнне музейнай справы ў XI — пачатку XX ст. Станаўленне музейнай справы ў 1917—1941 гг. Развіццё музейнай справы ў 1944–1991 гг. Музейная справа у Беларусі на мяжы XX і XXI ст.	Выкананне заданняў у рабочым сшытку па семінарскіх заняткаў.
7.	Класіфікацыя і тыпалогія музеяў	2	Патрэба ў класіфікацыі музеяў. Сістэмы класіфікацыі музеяў і іх характарыстыка. Профільныя групы музеяў. Комплексныя музеі.	Складанне гласарыя і логіка-сэнсавай мадэлі па тэме
8.	Асноўныя напрамкі музейнай дзейнасці	12	Навукова-даследчая і фондавая праца музеяў. Экспазіцыйная дзейнасць. Экскурсійная праца. Культурна-рэкрэацыйная праца музеяў.	Выкананне заданняў у рабочым сшытку па семінарскіх заняткаў
9.	Музеі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі: асаблівасці стварэння і функцыянавання	6	Арганізацыя работы школьнага музея. Выкарыстанне матэрыялаў школьнага музея ў вучэбнай і выхаваўчай рабоце.	Выкананне заданняў у рабочым сшытку па семінарскіх заняткаў
	Усяго:	44		

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Корзюк, А. А. Краеведение Беларуси в вопросах и ответах : пособие / А. А. Корзюк. – Минск : Белорус. гос. пед. ун-т, 2021. – 84 с.

Дадатковая

2. Гістарычнае краязнаўства Беларусі : вучэб.-метад. дапам. / І. І. Багдановіч [і інш.] ; пад рэд. А. А. Корзюка. – Гродна : ЮрСаПринт, 2014. – 220 с.

3. Гужалоўскі, А. А. Гісторыя музейнай справы Беларусі : вучэб.-метад. дапам. / А. А. Гужалоўскі. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т, 2012. – 303 с.

4. Корзюк, А. А. Арганізацыя краязнаўчай работы пры вывучэнні гісторый Беларусі ў сярэдняй школе : дапам. для педагогаў устаноў агул. сярэд. адук. / А. А. Корзюк. – Мазыр : Белы Вецер, 2015. – 98 с.

5. Олюнина, И. В. Современная практика экскурсионной работы в Республике Беларусь : пособие / И. В. Олюнина, Н. В. Суслова. – Минск : Белорус. гос. ун-т, 2014. – 142 с.

6. Прокопович, И. М. И край родной откроет тайны: система школьного краеведения / И. М. Прокопович. – Минск : Четыре четверти, 2006. – 124 с.

7. Станиславович, М. А. Краеведческая работа: от любознательности к научному поиску / М. А. Станиславович // Гісторыя і грамадазнаўства. – 2013. – № 4. – С. 35–38.

8. Школьный музей / сост.: О. Л. Залуцкая, Н. Е. Луйгас. – Минск : Красико-Принт, 2007. – 176 с.

ПЕРАЛІК ВЫКАРЫСТОЎВАЕМЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Для дыягностыкі кампетэнцый выкарыстоўваюцца наступныя формы:

1. Вусная форма:

- даклады на семінарах;
- абарона на семінарах выкананых індывідуальных заданняў;
- вусны залік.

2. Пісьмовая форма:

- тэсты;

3. Вусна-пісьмовая форма:

- абарона выкананых у рамках самастойнай работы індывідуальных заданняў;
- выкананне практычных заданняў на аўдыторных занятках

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратаколу)
Гісторыя Беларусі	Гісторыі Беларусі і славянскіх народаў	Змен няма	Узгоднена, пратакол № 9 ад __.04.2022 г.
Краязнаўства Беларусі	Сусветнай гісторыі і методыкі выкладання гісторыі	Змен няма	Узгоднена, пратакол № 9 ад __.04.2022 г.